

Sekretarz Stanu

DPE-II.054.1.2020

Dot. BPS.DKS.KPCPP.0330.33.2020

Pan

Michał Seweryński

Zastępca Przewodniczącego

Komisji Praw Człowieka,

Praworządności i Petycji

Senat Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Przewodniczący,

w odpowiedzi na pismo z dnia 16 grudnia 2020 r. zawierające prośbę o zajęcie stanowiska w przedmiocie petycji dotyczącej implementacji do polskiego porządku prawnego *dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/343 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie wzmocnienia niektórych aspektów domniemania niewinności i prawa do obecności na rozprawie w postępowaniu karnym*, a w szczególności art. 2 oraz 4 tej dyrektywy, uprzejmie informuję, co następuje.

W ocenie Ministerstwa Sprawiedliwości aktualne polskie uregulowania prawnokarne w zakresie zasady domniemania niewinności są wystarczające dla realizacji zobowiązań międzynarodowych RP i nie ma konieczności podejmowania jakichkolwiek działań legislacyjnych w powyższym obszarze.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że - wbrew twierdzeniom autora petycji - zapewnienie szybkości i sprawności postępowania nie jest zasadą nadrzędną wobec zasady domniemania niewinności. Pierwsza z tych zasad została określona w art. 2 § 1 pkt 4 k.p.k., zgodnie z którym przepisy kodeksu postępowania karnego mają na celu takie ukształtowanie postępowania karnego, aby rozstrzygnięcie sprawy nastąpiło w rozsądnym terminie. Druga zasada została wskazana w art. 5 k.p.k. i zgodnie z tą zasadą oskarżonego uważa się za niewinnego, dopóki wina jego nie zostanie udowodniona i stwierdzona prawomocnym wyrokiem, a niedające się usunąć wątpliwości rozstrzyga się na korzyść oskarżonego.

Jak podkreśla się w doktrynie i orzecznictwie, „szybkość i sprawność postępowania stanowią jeden z celów, którym sąd powinien się kierować prowadząc postępowanie sądowe. Jednak zarówno Konstytucja RP, jak i Kodeks postępowania karnego nie stawiają tego celu na pierwszej pozycji, przedkładając nad tempo postępowania osiągnięcie sprawiedliwego rozstrzygnięcia” (tak orzekł Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 30 marca 2004 r., sygn. SK 14/03, OTK-A 2004, Nr 3, poz. 23). W orzecznictwie trafnie wskazuje się nadto na priorytetowy charakter dyrektywy trafnej reakcji karnej oraz dyrektywy uwzględnienia prawnie chronionych interesów pokrzywdzonego nad dyrektywą rozstrzygnięcia sprawy w rozsądnym terminie. Szybkość postępowania nie powinna wpływać szkodliwie na gwarancje procesowe osób uczestniczących w postępowaniu karnym. Zasada szybkości postępowania nie powinna prowadzić do konfliktu z dochodzeniem prawdy w procesie ani ograniczać uprawnień procesowych ustawowo zagwarantowanych uczestnikom postępowania (tak Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 18 lutego 2009 r., Kp 3/08, OTK-A 2009, Nr 2, poz. 9).

Wobec powyższego należy uznać, że postulat autora petycji, aby zasada domniemania niewinności nie podlegała ograniczeniu ze względu na dążenie do szybkości i sprawności postępowania, jest zrealizowany w całości w przepisach regulujących procedurę karną.

Podobne stanowisko należy zająć wobec drugiej kwestii poruszonej przez autora petycji, tj. implementacji przepisu art. 4 ust. 1 zdanie pierwsze dyrektywy 2016/343, dotyczącego publicznych wypowiedzi o winie, który obliguje państwa członkowskie do podjęcia wszelkich środków niezbędnych do zapewnienia, by do czasu udowodnienia podejrzanemu lub oskarżonemu winy zgodnie z prawem organy publiczne w swoich wypowiedziach publicznych oraz w orzeczeniach sądowych innych niż rozstrzygające o winie nie odnosiły się do takiej osoby jako do winnej.

Przestrzeganie tych zasad wynika z obowiązującej praktyki wypracowanej na gruncie art. 5 k.p.k. Dobrych wzorców postępowania dostarcza także orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka dotyczące art. 3 i 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, które jest znane polskim organom wymiaru sprawiedliwości (m.in. sprawy *Nešťák v. Slovakia*, nr 65559/01, *Alletet de Ribemont v. France*, Seria A nr. 308, *Lutz v. Germany*, Seria A nr. 123). W przypadku naruszenia zobowiązania, o którym mowa w art. 4 ust. 1 zdanie pierwsze dyrektywy 2016/343, polski system prawny przewiduje zarówno cywilną, jak i karną odpowiedzialność osoby składającej takie oświadczenie, na zasadzie ochrony dóbr osobistych (art. 24 k.c.) lub ochrony przed zniesławieniem (art. 212

§ 1 k.k.). Dodatkowo art. 417 – 417¹ kodeksu cywilnego określają zasady odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przy wykonywaniu władzy publicznej.

Z uwagi na powyższe należy skonkludować, iż żądania podjęcia prac legislacyjnych sformułowane w petycji są bezprzedmiotowe, gdyż obecnie obowiązujące przepisy transponują w całości *dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/343 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie wzmocnienia niektórych aspektów domniemania niewinności i prawa do obecności na rozprawie w postępowaniu karnym*. Tym samym należy też podtrzymać wyrażane już wcześniej stanowisko o braku potrzeby planowania jakichkolwiek prac legislacyjnych dotyczących wdrożenia ww. dyrektywy.

Z poważaniem,

/podpisano elektronicznie/